

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ШАТНЕНКО КАТЕРИНА ОЛЕГІВНА

УДК 330.34.014.2

ДИСЕРТАЦІЯ

**ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ ЯК ФОРМА ОНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО
КАПІТАЛУ**

Спеціальність 08.00.01 – Економічна теорія та історія економічної думки

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ К. О. Шатненко

Науковий керівник

Зверяков Михайло Іванович, доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України

Одеса – 2018

АНОТАЦІЯ

Шатненко К. О. Індустріалізація як форма оновлення промислового капіталу. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 08.00.01 – «Економічна теорія та історія економічної думки». – Одеський національний економічний університет; Одеський національний економічний університет, Одеса, 2018.

Дисертацію присвячено дослідженню проблем розвитку промислового капіталу. Ці проблеми є особливо актуальними для української економіки. Вітчизняний промисловий капітал характеризується слабким рівнем розвитку, який проявляється у слабкому розвитку інноваційної діяльності, низькій продуктивності праці. Показано, що це зумовлено, перш за все, аграрно-сировинною структурою економіки. Така структура є ключовим фактором, який консервує економічну відсталість країни. При цьому у розвинених країнах спостерігається зростання інтересу до індустріалізації, метою якої є становлення промислового капіталу на основі інноваційних технологій. Такий промисловий капітал необхідний для запровадження сталого типу розвитку, тому його оновлення стало завданням сучасних програм економічного розвитку розвинених країн. Ця обставина загострює проблему розвитку вітчизняного промислового капіталу, оскільки його відтворення у даних умовах приведе до нарощування економічної відсталості від розвинених країн світу. Тому оновлення українського промислового капіталу, яке відбувається у формі індустріалізації, має стати запорукою становлення прогресивного промислового капіталу, спроможного до інноваційного розвитку.

У дисертації досліджено особливості перетворень промислового капіталу, які відбуваються під час індустріалізації. При цьому виявлено специфічні риси індустріалізації, які визначаються конкретно-історичними умовами розвитку країн.

Індустріалізація як оновлення промислового капіталу на основі інновацій представлена в умовах розвинених країн. Систематизація досліджень, що висвітлюють особливості інноваційного розвитку економіки, дозволила визначити роль індустріалізації у процесі еволюції промислового капіталу. Вона полягає у

підвищенні суспільної продуктивності праці. Це відбувається внаслідок впровадження радикальних та поліпшуючих інновацій. При цьому хвилеподібний характер виникнення інновацій, які зумовлюють зміни промислового капіталу, пояснює періодичність індустріалізації в розвинених країнах.

Дослідження конкретних обставин індустріалізації у період становлення промислового капіталу дозволило дійти до висновку про системний характер змін, що її супроводжують. Запропоновано наступний механізм розгортання індустріалізації: імпульс перетворень у промисловому капіталі задається впровадженням інновацій, а розповсюдження змін на всі його елементи відбувається завдяки міжгалузевим зв'язкам; сам рух капіталу пояснюється дією конкуренції: механізм внутрішньогалузевої конкуренції стимулює впровадження інновацій, а міжгалузевий механізм конкуренції забезпечує необхідні структурні зрушення. Даний механізм дозволив доповнити теоретичні доробки, в яких індустріалізація постає у якості процесу структурних змін зі становленням пріоритету галузей обробної промисловості, а також визначити ключову роль машинобудівної галузі, функцією якої є втілення наукового знання для створення високопродуктивної техніки.

Наявність вказаних умов для індустріалізації (інновації, міжгалузеві зв'язки, внутрішньогалузева та міжгалузєва конкуренція) у розвинених країнах зумовлює об'єктивність індустріалізації. Її особливості розкриваються найкращим чином у доробках представників кейнсіанської теорії. Їх теоретичні надбання дозволяють пояснити механізм формування ресурсів для інноваційного оновлення капіталу, а концепція мультиплікатору може бути застосована для демонстрації ефекту від розгортання індустріалізації. Зазначено, що певні проблеми, розглянуті кейнсіанським напрямком, є характерними для індустріалізації, тож запропоновані цією теорією заходи для їх вирішення можуть виступати інструментами політики індустріалізації в умовах розвинених країн.

Аналіз дискусій про індустріалізацію у радянській системі дозволив визначити першочергові завдання політики індустріалізації: формування та розподіл ресурсів для становлення матеріально-технічної бази виробництва, розвиток робочої сили,

забезпечення структурних змін в економіці. При цьому показано, що засоби вирішення вказаних проблем у радянській системі відображали її специфіку.

Аналіз теорій наздоганяючого типу розвитку, які спиралися на кейнсіанську теорію, показав, що вони не враховують стан соціально-економічних відносин у країнах зі слабким розвитком ринкового механізму. Положення цих теорій, перш за все, виходять з наявності наступних умов індустріалізації: доступності інновацій, міцності міжгалузевих зв'язків та сприятливого конкурентного середовища. Теоретичні доробки вчених, які намагалися враховувати специфіку соціально-економічних відносин у такого типу країнах, виявилися корисними для відображення ключових проблем політики індустріалізації. У якості передумови її впровадження визначено наявність суспільного інтересу та спроможності держави здійснювати індустріалізацію з метою покращення добробуту населення.

У ході дослідження сформовано теоретико-методологічні аспекти аналізу індустріалізації. Виявлено переваги застосування структуралістського підходу, який доповнює результати системного та історичного підходів. Це пояснюється розумінням індустріалізації як результату взаємодії елементів системи економічних відносин. Такий підхід дослідження дозволяє побачити, що структура економіки здійснює вплив на умови відтворення промислового капіталу, і в той же час розвиток промислового капіталу передбачає структурні зміни в економіці. Ці зміни характеризують процес індустріалізації. Завдяки застосуванню вказаних методологічних підходів досягається комплексне відображення процесу індустріалізації.

Дослідження сучасного етапу розвитку промислового капіталу через призму визначальних сил глобалізації та аналізу інноваційного контуру виробництва дозволило визначити неоіндустріалізацію (реіндустріалізацію) не як феномен поточних зрушень у системі суспільного виробництва, а як закономірний процес розвитку промислового капіталу. Це дозволило сформулювати уявлення щодо тенденцій змін у функціонуванні промислового капіталу.

Комплексний аналіз промислового капіталу у посттрансформаційній економіці України дозволив виявити наявний стан, закономірності відтворення та перспективи

його оновлення. Встановлено, що характер розвитку вітчизняного промислового капіталу не відповідає сучасній тенденції посилення значущості інноваційної складової для економічного розвитку. Обстеження умов його відтворення показало, що наразі не спостерігається прогресивних зрушень, які характеризують оновлення промислового капіталу. Більш того, навіть посилюється тенденція до закріплення аграрно-сировинної спеціалізації економіки. У роботі показано, що така спеціалізація викликає імпорتنу залежність країни, а також перешкоджає подовженню ланцюгів створення вартості. При цьому слабкість міжгалузевих зв'язків виступає вагомим перешкодою для оновлення вітчизняного промислового капіталу. На основі отриманих результатів стану, специфіки та тенденцій його розвитку запропоновано стратегію індустріалізації, результатом якої має стати становлення промислового капіталу, який має внутрішні рушійні сили для інноваційного розвитку.

Теоретичні положення та рекомендації, наведені у дисертації, можуть виступати підґрунтям як для розробки політики індустріалізації в Україні, так і для формування стратегії економічного розвитку країни.

Основні теоретичні положення були використані Департаментом економічного розвитку Одеської міської ради при підготовці проекту Стратегії економічного та соціального розвитку міста Одеси до 2022 року (довідка № 1488/01-41/01 від 21.08.2018 р.); Помічянською міською радою Добровеличківського району Кіровоградської області при розробці Програми соціально-економічного розвитку Помічянської об'єднаної територіальної громади на 2019 рік (довідка № 01-25/82/2 від 24.07.2018 р.); ПАТ Одеським кабельним заводом «Одескабель» при формуванні амортизаційної політики підприємства (довідка № 49/1 від 03.08.2018 р.).

Деякі розробки дисертації використовуються у навчальному процесі Одеського національного економічного університету при викладанні дисциплін: «Загальна економічна теорія», «Макроекономіка», «Нова економіка» для студентів, що здобувають освітній ступінь «бакалавр» (довідка № 01-10/973 від 18.06.2018 р.).

Ключові слова: промисловий капітал, індустріалізація, інновації, структура економіки, міжгалузеві зв'язки, економічний розвиток.

SUMMARY

Shatnenko K. Industrialization as a form of renovation of industrial capital. – Qualifying research paper as manuscript copyright.

The dissertation for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.01 – Economic theory and History of Economic Thought. – Odessa National Economic University; Odessa National Economic University, Odessa, 2018.

The dissertation is devoted to the research of the problems of industrial capital development. These problems are particularly relevant for the Ukrainian economy. The underdevelopment of Ukrainian industrial capital is reflected in weak innovative development and low level of labour productivity. It has been shown that the main cause of this underdevelopment is the specialization of economy in primary commodities. This specialization provides economic backwardness. In scientific publications modern industrialization is presented as a way of forming of progressive industrial capital which has innovative base. This type of industrial capital is an essential condition for providing sustainable development. Thus, industrialization is becoming a significant goal of economic development strategies in developed countries. It makes the problem of industrialization in Ukraine even more urgent, because the reproduction of Ukrainian industrial capital in its current state can be the reason of widening gap between our country and developed countries. Therefore, the industrialization in Ukraine as a form of renovation of its industrial capital is aimed at creating progressive industrial capital capable of innovative development.

Dissertation presents the analysis of transformation of industrial capital during industrialization. Moreover, common features and specifics of industrialization have been identified with regard to conditions of countries with different level of economic development.

Industrialization as a form of renovation of industrial capital on a basis of innovations is common for the developed countries. The systematization of studies, which reflect key features of innovative development, has allowed to define a role of industrialization for the evolution of industrial capital. This role is in providing labour productivity growth. It is an outcome of radical and incremental innovations. In this connection the wave-

like character of diffusion of innovations has been noted as an argument which explains the periodic character of industrialization in developed countries.

It has been made the investigation of the industrial capital formation which was undertaken in the Industrial revolution period. On the basis of this investigation there has been shown that industrialization has systematic character. The mechanism which reflects the process of industrialization has been presented in the following way: the innovation gives an impulse to the transformation of industrial capital, while the intersectoral linkages provide the diffusion of changes through the all sectors of industrial capital; the capital flow itself is induced by competition: intrasectoral competition has a stimulating effect on innovations, while intersectoral competition provides some necessary structural changes. This mechanism can serve as an addition to the studies which consider industrialization as a process of structural changes with the priority of manufacturing development.

Industrialization in developed countries is a natural process as there are some conditions which are required for it (innovations, intersectoral linkages, intrasectoral and intersectoral competition). Keynesian theories prove to be quite sufficient in explaining the peculiarities of this process. For example, there is the investment theory which explains the way of accumulation and distribution of resources for renovation of capital, and the concept of multiplier, which can be used to reflect the effect of industrialization on the economy. It has been pointed out that some tools, which were discovered by Keynesian economists, can be considered useful for stimulating industrialization in conditions of developed countries.

The analysis of discussion on Soviet industrialization has helped to set top-priority goals of industrialization policy: to accumulate and distribute resources in order to create material and technical base of production, to develop the workforce, to provide needed structural changes. It has been underlined that the ways to achieve these goals reflected distinctive features of Soviet economy.

It has been shown that the development theories which are based on Keynesian theories do not take into account some key features of countries with underdeveloped market. These theories can be relevant only when there is availability of innovations, strong intersectoral linkages and competitive conditions in developing countries. It was

noted that the concepts of economists, who took into account the imperfection of aforementioned conditions in these countries, can be useful for shaping a policy of industrialization. Furthermore, it has been established that the efficiency of this policy requires following conditions: there must be social consensus on industrial policy and government capability to implement it for the benefit of society.

In this study some theoretical and methodological aspects of industrialization analysis have been evolved. It has been shown that structural approach expands the capabilities of system and historical approaches. It helps to understand that the structure of the economy has an impact on industrial capital development, while the industrial capital development provides some structural changes. These changes are the characteristic features of industrialization. Approaches mentioned above are useful for the reflection of the complexity of industrialization.

The investigation of modern industrial capital development has been made with the consideration of importance of globalization and innovation framework. It has been shown that neoindustrialization (reindustrialization) is a natural process of the industrial capital development. It has helped to set some tendencies of changes in functioning of industrial capital.

The analysis of industrial capital in post-transition economy of Ukraine has been made on a basis of complex approach, which helped to evaluate current state, patterns of reproduction and perspective of renovation of domestic industrial capital. The results of this analysis have shown that there is lack of development on a basis of innovations in Ukrainian industrial capital. This kind of development is vital for sustainable economic growth. The discovered specifics of patterns of reproduction made it evident that there are no progressive changes required for renovation of industrial capital in Ukraine. Moreover, the specialization of economy in primary commodities is becoming even more solid. It has been shown that this specialization discourage the creation of value chains and can cause import dependency of our country. Ukrainian economy has weak intersectoral linkages which are not favourable for the renovation of industrial capital. Regarding the state, specifics and development tendencies of domestic industrial capital, it has been proposed

the industrialization strategy for Ukraine, which is aimed at setting the industrial capital capable of innovative development.

The theoretical conclusions and recommendations which are presented in this paper can be considered as a foundation for shaping the industrialization policy in Ukraine and creating the strategy of economic development.

The main theoretical conclusions and suggestions were used by the Department of Economic Development of Odesa City Council in the course of the development of the Strategy of Economic and Social Development of Odesa until 2022 (Certificate No. 1488/01-41/01 dated August 21, 2018); by the Pomichna City Council of Dobrovelychkivka district, Kirovograd region in the course of the development of the Program of Socio-Economic Development of Pomichna United territorial community until 2019 (Certificate No. 01-25/82/2 dated July 24, 2018); by PJSC Odesa Cable Plant "Odeskabel" to form amortization policy of the enterprise (Certificate No. 49/1 dated August 3, 2018).

Some theoretical concepts of the thesis have been used in the educational process of the Odessa National Economic University in the study of disciplines: "General Economic theory", "Macroeconomics", "New economy" for undergraduate students (reference number 01-10/973 dated June 18, 2018).

Key words: industrial capital, industrialization, innovations, economic structure, intersectoral linkages, economic development.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Шатненко К. О. Теоретичне осмислення проблем спеціалізації у міжнародному поділі праці / К. О. Шатненко // Дослідження змісту і форм розвитку економічних відносин в національній економіці на прикладі України: монографія / За заг. ред. М.І. Зверькова. – Одеса: Атлант, 2018. – 297 с. (17,20 д.а.) *Особистий внесок здобувача: досліджено сучасні тенденції розвитку міжнародного поділу*

праці, а також на основі моделей міжнародної торгівлі визначено наслідки сировинної спеціалізації економіки України (1,12 д.а.)

2. Шатненко К. О. Роль НТП у системі суспільно-економічного розвитку / К. О. Шатненко // Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка». – 2014. – Т. 19, Випуск 2/1. – С. 56 – 60. (0,61 д.а.)

3. Шатненко К. О. Теоретичні засади стимулювання розвитку промислового капіталу в Україні / К. О. Шатненко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Випуск 8, Ч. 7. – С. 13 – 16. (0,63 д.а.)

4. Шатненко Е. О. Становление промышленного капитала в постсоветской экономике / Е. О. Шатненко // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка» – 2014. – Випуск 8 (2). – С. 210 – 215. (0,32 д.а.)

5. Шатненко К. О. Теоретичні підходи до дослідження циклічного розвитку промислового капіталу / К. О. Шатненко // Науковий вісник ОНЕУ. – 2015. – №4 (224). – С. 192 – 208. (0,87 д.а.)

6. Шатненко К. О. Нова індустріалізація: світова тенденція та перспективи для України / К. О. Шатненко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2016. – № 2 (48). – С. 56 – 61. (0,81 д. а.) (*Index Copernicus, Google Scholar, ResearchBib*)

7. Shatnenko K. The impact of global competition on the state of manufacturing in Ukraine / K. Shatnenko // *Baltic Journal of Economic Studies*. – 2017. – Vol. 3, № 3. – P. 70 – 76. (0,83 д.а.) (*Index Copernicus*)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Шатненко К. О. Основні положення неоіндустріалізації України / К. О. Шатненко // Перспективи економічного зростання та інноваційного розвитку країн: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2014 р. – Одеса: ЦЕДР, 2014. – Частина 1. – С. 19 – 22. (0,24 д.а.)

9. Шатненко К. О. Аналіз попиту вітчизняних підприємств на інноваційну продукцію / К. О. Шатненко // Ринкові економічні механізми сталого розвитку: інноваційне та фінансове забезпечення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 9-10

травня 2014 р. – Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 20 – 22. (0,24 д.а.)

10. Шатненко К. О. Фінансове забезпечення впровадження інновацій / К. О. Шатненко // Фінансово-економічні пріоритети розвитку економіки: стратегія і перспективи: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 травня 2014 р. – Київ: Аналітичний центр «Нова економіка», 2014. – Частина 1. – С. 26 – 29. (0,22 д.а.)

11. Шатненко Е. О. Роль інвестиційного спроса в отечественной экономике / Е. О. Шатненко // Проблеми економіки та менеджменту: оцінка та перспективи вирішення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 вересня 2014 р. – Львів: ЛЕФ, 2014. – Частина 1. – С. 19 – 23. (0,21 д.а.)

12. Шатненко К. О. Теоретичні аспекти місця України у міжнародному поділі праці / К. О. Шатненко // Проблеми сталого розвитку економіки України в умовах інтеграційних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 5-6 грудня 2014 р. – Ужгород: Гельветика, 2014. – Ч. 1. – С. 24 – 27. (0,25 д.а.)

13. Шатненко К. О. Джерела формування грошової форми промислового капіталу в Україні / К. О. Шатненко // Проблеми розвитку економічної теорії в сучасних умовах: матеріали XI Всеукр. наук.-практ. конф. «Покританівські читання», 2 грудня 2015 р. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – С. 15 – 17. (0,14 д.а.) (*Google Scholar*)

14. Шатненко К. О. Краудсорсинг як інноваційна форма виробництва / К. О. Шатненко // Актуальні проблеми розвитку економічної теорії в умовах глобалізації: матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. «Покританівські читання», 2 грудня 2016 р. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – С. 82 – 84. (0,15 д.а.)

15. Шатненко К. О. Природа та зміст глобальної конкуренції / К. О. Шатненко // Актуальні проблеми розвитку економічної теорії в умовах глобалізації: матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. «Покританівські читання», 1 грудня 2017 р. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – С. 34 – 36. (0,16 д.а.)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	13
РОЗДІЛ 1. ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО КАПІТАЛУ	
1.1 Теоретичне відображення загальних аспектів розвитку промислового капіталу.....	20
1.2 Особливості розвитку промислового капіталу в період промислового перевороту	33
1.3 Розвиток промислового капіталу в процесі індустріалізації	50
Висновки до розділу 1.....	63
РОЗДІЛ 2. МОДЕЛІ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ У РІЗНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ	
2.1 Формування моделі індустріалізації як способу оновлення промислового капіталу в розвинених країнах.....	65
2.2 Характеристика моделі радянської індустріалізації.....	80
2.3 Аналіз становлення моделі індустріалізації в економіці наздоганяючого типу розвитку.....	102
Висновки до розділу 2.....	121
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ УМОВИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО КАПІТАЛУ	
3.1 Вплив глобальних перетворень на розвиток сучасного промислового капіталу.....	123
3.2 Головні тенденції індустріального розвитку у процесі оновлення промислового капіталу.....	142
3.3 Особливості функціонування та перспективи оновлення промислового капіталу в умовах посттрансформаційної економіки на прикладі України.....	151
Висновки до розділу 3.....	189
ВИСНОВКИ	192
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	197
ДОДАТКИ	219

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Становлення промислового капіталу в Україні супроводжувалося примітивізацією виробництва. Це призвело до формування аграрно-сировинної спеціалізації економіки, яка неспроможна забезпечити динамічний інноваційний розвиток. При цьому для промислового капіталу, що функціонує в умовах розвинених країн, властивим є розширене відтворення на основі впровадження високопродуктивних технологій. Це пояснюється характерною для таких країн спеціалізацією на виробництві наукоємної продукції. Тому промисловий капітал, який є відстороненим від інноваційних процесів, робить країну приреченою до нарощування економічної відсталості.

Низький рівень розвитку вітчизняного промислового капіталу проявляється у його технологічному відставанні від розвинених країн світу, а також у відсутності ознак інноваційного розвитку. При цьому сформована структура промислового капіталу сприяє закріпленню економічної відсталості нашої країни. Її зміна є завданням індустріалізації як умови становлення прогресивного промислового капіталу.

Загальні закономірності розвитку капіталу досліджували у своїх працях: К. Маркс, Д. Рікардо, А. Сміт. Інноваційну складову як драйвер розвитку промислового капіталу розкрито у працях: М. Кондратьєва, Б.-А. Лундвала, К. Перес, Й. Шумпетера. Праці цих учених формують уявлення про ключові аспекти прогресивних змін промислового капіталу.

Ознаки індустріалізації як процесу становлення та розвитку капіталістичного виробництва у конкретно-історичних умовах описано у працях: Р. Аллена, О. Ерліха, Дж. Мокира, Д. Норта, Дж. М. Ходжсона. Вагомим внеском для розкриття особливостей індустріалізації в умовах розвинених капіталістичних відносин стали праці представників кейнсіанського напрямку економіки: Н. Калдора, М. Калецького, Дж. М. Кейнса, Дж. Робінсон. Специфіку радянської моделі індустріалізації висвітлено у рамках дискусії про індустріалізацію, в якій важливими учасниками були В. О. Базаров, М. І. Бухарін та Є. О. Преображенський.

Особливості індустріалізації як розвитку промислового капіталу в умовах країн, що розвиваються, розглянуто у працях авторів теорій наздоганяючого розвитку: А. Льюїса, Р. Нурксе, Р. Пребіша, П. Розенштейн-Родана, С. Фуртадо, А. Хіршмана та ін.

Риси, які характеризують сучасний стан та тенденції розвитку промислового капіталу, визначено у працях зарубіжних учених: Б. Блустоуна, Р. Болдвіна, Дж. Вайса, Д. Родріка, Р. Роуторна, Дж. Сайфера, А. Сирмаї, Ф. Трегенни. Проблеми оновлення промислового капіталу в умовах посттрансформаційної економіки розкрито у доробках Н. В. Безлепкіної, С. Д. Бодрунова, С. С. Губанова, В. Г. Клінова, В. М. Полтеровича. Серед вітчизняних учених, які розглядають цю проблему через призму індустріалізації, можна виділити: В. Г. Бодрова, В. П. Вишневського, В. М. Гейця, Л. Л. Жданову, Л. О. Збаразську, М. І. Зверякова, Ю. В. Кіндзерського, О. В. Летучу та ін.

Актуалізація проблем впровадження сталого розвитку як у розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються, зумовила зростання інтересу до індустріалізації. З'являється все більше наукових праць, у яких зазначено, що такий розвиток потребує становлення індустріальної бази, яка спроможна забезпечити гармонійний розвиток економічної, соціальної та екологічної компонент. У цьому контексті загострення проблеми невідповідності вітчизняної індустріальної бази вимогам сталого розвитку зумовило появу численних публікацій, у яких індустріалізація розглядається передусім як економічна політика. Проблема полягає у тому, що формування дієвої економічної політики потребує розуміння сутності змін, які відбуваються під час індустріалізації. Розробка рекомендацій щодо запровадження цих змін в Україні повинна ґрунтуватися на аналізі стану вітчизняного промислового капіталу. Це дозволить визначити інструменти впливу на його розвиток у конкретно-історичних умовах нашої економіки. У зв'язку з цим постає необхідність у теоретичному зображенні індустріалізації як форми оновлення промислового капіталу, а також розробці положень для стратегії індустріалізації, що відповідає сучасному етапу розвитку та специфічним умовам посттрансформаційної

економіки на прикладі української. Теоретичне значення та практична цінність цих проблем зумовила вибір теми, мети та завдань дисертаційної праці.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету. Так, у межах теми «Дослідження змісту і форм розвитку економічних відносин в національній економіці на прикладі України» (ДР № 0113U000654) досліджено сучасні тенденції розвитку міжнародного поділу праці, а також на основі моделей міжнародної торгівлі визначено наслідки сировинної спеціалізації економіки України. Обґрунтовано ключові заходи для зміни напрямку економічної інтеграції країни до світового ринку.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної праці – дослідити особливості індустріалізації як форми оновлення промислового капіталу, а також сформулювати теоретичне підґрунтя для національної стратегії індустріалізації, що враховує специфіку сучасного вітчизняного промислового капіталу.

Відповідно до мети визначено такі *завдання*:

– виявити характерні риси індустріалізації на основі систематизації загальних закономірностей розвитку промислового капіталу та специфічно-історичних умов, що визначають форму здійснення цього процесу;

– розкрити особливості структурної перебудови промислового капіталу у процесі розгортання індустріалізації;

– визначити ключові аспекти інноваційного розвитку промислового капіталу під час індустріальних перетворень;

– дослідити специфіку індустріалізації в умовах різних економічних систем, проаналізувати загальні та специфічні риси цього процесу;

– встановити глобальні тренди розвитку промислового капіталу та виклики, що виникають у процесі сучасної індустріалізації;

– дослідити умови функціонування промислового капіталу в Україні та виявити перспективи його оновлення;

– визначити ключові напрямки та способи розвитку вітчизняного промислового капіталу, запропонувати базові положення стратегії індустріалізації для України.

Об'єкт дослідження – система соціально-економічних відносин, що формується у процесі розвитку промислового капіталу.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні та прикладні аспекти оновлення промислового капіталу в умовах індустріалізації.

Методи дослідження. Для розв'язання поставленої мети та скорельованих із нею завдань у роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи економічної теорії: генетичний метод (при розгляді становлення та розвитку промислового капіталу), системний підхід (для відображення сутності перетворень під час індустріалізації), принцип єдності історичного й логічного (для визначення загальних та специфічних характеристик індустріалізації). Економіко-статистичний метод застосовано для підтвердження теоретичних положень, визначених за допомогою вказаних вище методів.

Теоретичною базою дисертаційної праці стали напрацювання класичного та кейнсіанського напрямків економічної теорії, праці вчених, які досліджували проблеми інноваційного розвитку, праці представників теорії наздоганяючого розвитку, наукові розробки сучасних вітчизняних та зарубіжних науковців.

Інформаційною базою дослідження є публікації зарубіжних та вітчизняних учених, ресурси мережі Інтернет, офіційні документи Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, статистичні дані та огляди, надані Державним комітетом статистики України, Міністерством фінансів та Національним банком України, Світовим банком, ЮНІДО, МВФ та іншими організаціями. Використання цих ресурсів уможливило наукове обґрунтування отриманих результатів дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що явище індустріалізації репрезентовано як структурну перебудову промислового капіталу, що зумовлює його прогресивний розвиток. Наукову новизну дисертаційної праці визначають такі положення:

удосконалено:

– наукове уявлення про індустріалізацію, яка розглядається як процес розвитку промислового капіталу, а не лише галузей промисловості. Це положення висвітлено за допомогою запропонованого механізму індустріалізації, основою якого є концепція міжгалузевих зв'язків, завдяки яким відбувається рух капіталу, спричинений внутрішньогалузевою та міжгалузевую конкуренцією. Практичне значення такого підходу полягає у тому, що він дозволяє сформувати політику індустріалізації для країн зі слабкими міжгалузевими зв'язками, націлену на збалансований розвиток економіки, а не на відокремлений розвиток галузей промисловості;

– постановку проблем відтворення промислового капіталу, пов'язаних із становленням сучасної матеріально-технічної бази. На відміну від нині актуалізованої проблеми зайнятості, яка зумовлена автоматизацією виробництва, визначено, що не менш актуальною виступає проблема індивідуального відтворення капіталу, що пов'язана з прискоренням морального зносу, а також загострюється питання розвитку промислового капіталу в країнах із сировинною спеціалізацією;

– теоретичне обґрунтування неефективності вітчизняної структури економіки. Поряд з існуючими аргументами її неефективності, які підтверджують слабкий потенціал інноваційного розвитку економіки через спеціалізацію на проміжній низькотехнологічній продукції, показано, що така спеціалізація також визначає слабкість позиції країни у міжнародній торгівлі. Це зумовлено високим рівнем інтегрованості національної економіки до світової, який притаманний українській економіці. Обґрунтовано, що структурна деформація у країнах з ринковою системою, яка формується, виявляється у скороченні ланцюгів міжгалузевих зв'язків. Це призводить до збільшення імпорту елементів промислового капіталу та, як результат, до імпортової залежності економіки країни;

набули подальшого розвитку:

– теоретико-методологічний підхід до формування політики індустріалізації в країнах, що розвиваються. Дослідження радянського, латиноамериканського та східно-азіатського досвіду індустріалізації допомогло визначити специфіку цього процесу в країнах, що розвиваються. Як наслідок, поряд з існуючими

рекомендаціями щодо впровадження політики індустріалізації, які стосуються вирішення інвестиційних, структурних, технологічних проблем, запропоновано розпочинати її формування з урахуванням необхідних змін в інституціональному середовищі країни;

– теоретичне відображення структурних зрушень під час індустріалізації. На відміну від існуючого бачення важливості обробних галузей у цьому процесі, завдяки яким створюється більше доданої вартості, запропоновано акцентувати увагу на значущості їх інноваційного потенціалу. Тому визначено машинобудівну галузь як ключову ланку промислового капіталу, оскільки вона спроможна втілювати винаходи у передові технології;

– положення про заходи, що сприяють індустріалізації у посттрансформаційній економіці України. На відміну від наявних розробок промислової політики, запропоновано перелік заходів для стратегії індустріалізації, які можуть сприяти становленню передумов для забезпечення відтворення промислового капіталу з урахуванням світових трендів економічного розвитку.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні положення та практичні рекомендації, викладені у дисертації, можуть слугувати підґрунтям для розробки економічної політики, метою якої є економічне зростання та покращення добробуту населення. Запропоновані заходи індустріалізації постають дієвими інструментами вирішення ключових проблем економічного розвитку України.

Основні теоретичні положення були використані Департаментом економічного розвитку Одеської міської ради при підготовці проекту Стратегії економічного та соціального розвитку міста Одеси до 2022 року (довідка № 1488/01-41/01 від 21.08.2018 р.); Помічянською міською радою Добровеличківського району Кіровоградської області при розробці Програми соціально-економічного розвитку Помічянської об'єднаної територіальної громади на 2019 рік (довідка № 01-25/82/2 від 24.07.2018 р.); ПАТ Одеським кабельним заводом «Одескабель» при формуванні амортизаційної політики підприємства (довідка № 49/1 від 03.08.2018 р.).

Результати дисертаційної праці використовуються у навчальному процесі Одеського національного економічного університету при викладанні дисциплін

«Загальна економічна теорія», «Макроекономіка», «Нова економіка» для студентів, що здобувають освітній ступінь «бакалавр» (довідка № 01-10/973 від 18.06.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна праця є завершеним науковим дослідженням. Наукові положення та практичні рекомендації розроблені автором самостійно та є його особистим баченням проблем оновлення промислового капіталу у процесі індустріалізації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження апробовано на науково-практичних конференціях різних рівнів, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи економічного зростання та інноваційного розвитку країн» (м. Одеса, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Ринкові економічні механізми сталого розвитку: інноваційне та фінансове забезпечення» (м. Дніпропетровськ, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-економічні пріоритети розвитку економіки: стратегія і перспективи» (м. Київ, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми економіки та менеджменту: оцінка та перспективи вирішення» (м. Львів, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми сталого розвитку економіки України в умовах інтеграційних процесів» (м. Ужгород, 2014 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Покританівські читання» (м. Одеса, 2015, 2016, 2017 рр.).

Публікації. Науково-теоретичні засади та результати дослідження висвітлено у 15 наукових працях загальним обсягом 6,8 друк. арк., із яких: 1 публікація у колективній монографії, 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 8 публікацій – тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна праця складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 237 сторінок, основний зміст – 185 сторінок. Матеріали дисертації містять 22 таблиці, 7 рисунків, а також 14 додатків, розміщених на 18 сторінках. Список використаних джерел, який складається із 232 найменувань, розташовано на 22 сторінках.

ВИСНОВКИ

1. На основі узагальнення закономірностей, в яких розкрито особливості функціонування промислового капіталу, а також поєднання їх з результатами дослідження конкретно-історичного етапу становлення промислового капіталу в індустріально розвинених країнах було показано, що індустріалізація виступає визначальним етапом розвитку промислового капіталу. Її значення полягає у підвищенні суспільної продуктивності праці, яке відбувається завдяки впровадженню інновацій. Це сприяє розширеному відтворенню промислового капіталу.

2. Логіка розповсюдження інновацій виступила засадою для розкриття механізму оновлення промислового капіталу під час індустріалізації. Вона представлена як поширення інновацій через систему міжгалузевих зв'язків в умовах конкурентного середовища. Виявлено, що індустріалізація супроводжується структурними змінами в економіці. Результатом дослідження проблеми структурних змін, які відбуваються під час індустріалізації, стало визначення галузевої значущості у цьому процесі:

- ядром перетворень виступає машинобудівна галузь, що пояснюється її функцією уречевлення винаходів у форму передових технологій;

- базовими для розповсюдження перетворень є галузі обробної промисловості, оскільки вони характеризуються високою концентрацією міжгалузевих зв'язків.

Виявлений галузевий потенціал може виступати вихідним положенням для теоретичних розробок формування оптимальної структури економіки. Практична значимість полягає у виявленні пріоритетності змін у процесі здійснення структурної політики.

3. Принципи інноваційного та циклічного розвитку промислового капіталу було застосовано для розкриття змісту індустріалізації як динамічного процесу. За допомогою теорій довгих хвиль та техніко-економічної парадигми визначено, що індустріалізація у розвинених країнах відбувається завдяки промислому капіталу, спроможному асимілювати та продукувати інновації. Тобто індустріалізація сприяє

закріпленню розвинених країн як ядра технологічного розвитку та зрушенню країн із технологічною відсталістю з їх периферійного розташування. При цьому розгортання хвилі інновацій, яке постає як становлення нової техніко-економічної парадигми, встановлює більш високий глобальний рівень суспільної продуктивності праці, що визначає рух промислового капіталу у світових масштабах.

4. Виявлення особливостей індустріалізації на більш конкретному рівні зроблено на основі дослідження умов розвинених країн та країн з наздоганяючим типом розвитку.

Специфіка індустріалізації, що відбувається на основі дії ринкових сил, представлена в умовах розвинених країн. Вона найкраще відображена у кейнсіанській теорії, цінність якої полягає у поясненні механізму формування ресурсів, необхідних для оновлення промислового капіталу. Визначені ключові риси промислового капіталу в розвинених країнах: становлення корпорацій як провідної форми організації виробництва; впровадження інструментів економічної політики для координації економічних процесів; підвищення темпів науково-технічного прогресу. Теоретична значимість отриманих результатів полягає у виявленні особливостей оновлення промислового капіталу в розвинених країнах. Зазначені риси цього процесу виступають визначальними для розуміння динаміки його розвитку.

Аналіз радянського, латиноамериканського та східно-азіатського досвіду індустріалізації засвідчив, що в умовах слабкого розвитку ринкового механізму індустріалізація виступає як економічна політика. Обґрунтування її існування спирається на недосконалість ринкового середовища, що виявляється неспроможним координувати рух капіталу для забезпечення прогресивних структурних змін. Виявлено, що включення держави як активного суб'єкта економічних відносин пов'язано з проблемою узгодженості інтересів соціальних сил щодо необхідності проведення індустріалізації.

На основі праць учених, що є представниками теорії наздоганяючого розвитку, розкрито перелік проблем, які супроводжують політику індустріалізації. Показано, що складність стихійного розгортання індустріалізації пов'язана зі слабкістю

міжгалузевих зв'язків, сировинною спеціалізацією країни та несприятливим інституціональним середовищем.

Аналіз специфіки індустріалізації у різних економічних системах дозволив побачити, що форма здійснення індустріалізації визначається конкретно-історичними умовами розвитку країн. Практична значимість даних результатів полягає у формулюванні інституційної передумови для розробки політики індустріалізації, яка має виходити з усвідомлення загального й специфічного у розвитку промислового капіталу.

5. Показано, що дослідження сучасного розвитку промислового капіталу має виходити з положення про формування умов його відтворення під впливом глобалізації, а також з аналізу технологічного контура виробництва, представленого продуктами науково-технічної революції. Встановлено, що вплив глобалізації пов'язаний з визначенням розвитку сучасного промислового капіталу як результату узгодження та суперечності національних інтересів та інтересів ТНК.

Виявлені тренди технологічних змін дозволили визначити тенденції розвитку промислового капіталу та вказати на потенційні проблеми, пов'язані з його відтворенням. Серед них запропоновано звернути увагу на прискорення морального зносу основного капіталу, наслідки трансформації відносин зайнятості, загрозу відтоку капіталу з реального сектору через зростання ризикованості інвестиційно-інноваційної діяльності, зміну у потенціалі розвитку розвинених та слабо розвинених країн. Дані проблеми можуть виступати предметом подальших наукових досліджень.

6. Комплексне дослідження ключових аспектів функціонування вітчизняного промислового капіталу дозволило сформулювати висновок про слабе використання потенціалу його розвитку. Цей висновок зроблено на основі аналізу умов відтворення українського промислового капіталу та обстеження наявності перспектив для здійснення індустріалізації.

У результаті дослідження структури виробництва була виявлена відсутність прогресивних змін та подальше закріплення сировинної структури економіки. На основі порівняльної характеристики індексів цін переважаючої групи товарів

експорту та імпорту була доведена неефективність наявної структури економіки. Значимість отриманого результату для вирішення проблеми оновлення промислового капіталу полягає у тому, що сировинна структура суперечить рушійним силам цього процесу, оскільки має низький потенціал інноваційного розвитку. Сировинна спеціалізація країни зумовлює розрив у міжгалузевих зв'язках з відсутністю цілих галузей виробництва, функцією яких є обробка сировини та створення більшої доданої вартості. Вказана обставина доводить необхідність структурних зрушень, що супроводжують індустріалізацію.

Дані розрахунку показників стану основних засобів та індикаторів інвестиційно-інноваційної безпеки показали відсутність зрушень, що свідчать про оновлення промислового капіталу, а також про низькі можливості формування ресурсів для здійснення цього процесу.

Виходячи з положень механізму індустріалізації у країнах наздоганяючого типу розвитку, була обстежена можливість його використання у вітчизняних умовах. Результат дослідження показав, що не дивлячись на схожість у функціонуванні промислового капіталу з країнами, що здійснили індустріалізацію, яка полягає у наявності спеціалізації на продукції низького рівня обробки та слабкими міжгалузевими зв'язками, олігархічною структурою та недосконалістю інституціонального середовища, наявні умови України свідчать про слабку вірогідність дієвості застосованої у обстежених країнах економічної політики. Такий висновок відповідає висунутому автором положенню про індустріалізацію як процес, що визначається специфічними конкретними умовами країни.

7. На основі визначених найбільш дієвих інструментів індустріалізації та виявленій специфіці українських умов економічного розвитку запропоновано положення для стратегії індустріалізації, яка включає:

- створення системи інституціонального розвитку промислового капіталу;
- забезпечення дії ринкового механізму, в результаті чого виникає стимул до оновлення промислового капіталу;
- розвиток національної інноваційної системи, яка інтегрує науково-освітню сферу та промисловий капітал;

- стимулювання розвитку машинобудівної галузі, що забезпечує власну базу для матеріально-технічного оновлення промислового капіталу.

Таким чином, індустріалізація в умовах вітчизняної економіки покликана надати національному промислового капіталу інноваційного характеру розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маркс К. Сочинения / К. Маркс, Ф. Энгельс. – 2-е издание. М.: Политиздат, том 24. 1961. – 650 с.
2. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит. – М.: Соцэкгиз, 1962. – 688 с.
3. Дзарасов С. С. Теория капитала и экономического роста: Учебное пособие / С. С. Дзарасов. – М.: Изд-во МГУ, 2004. – 400 с.
4. Avi J. Cohen The Kaldor/Knight controversy: Is capital a distinct and quantifiable factor of production? / Cohen Avi J. // The European Journal of the History of Economic Thought. – vol. 13(1). – 2006. – pp. 141 – 161.
5. Рикардо Д. Сочинения. Т. 1. Начала политической экономии и налогового обложения / Д. Рикардо. – М.: Госполитиздат, 1955. – 339 с.
6. Портер М. Э. Конкуренция / Майкл Э. Портер; пер. с англ. – М.: Вильямс, 2005. – 608 с.
7. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения: Капитал. Критика политической экономии. Т.1 (Кн.1): Процесс производства капитала. Т. 23., Изд. 2. – М.: «Госполитиздат», 1960. – 908 с.
8. Зверяков М. И. Переход к рынку: проблемы теории / М. И. Зверяков. – Одесса: Логос, 1992. – 156 с.
9. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии / Э. Дюркгейм; Пер. с фр. и послесловие Л. Б. Гофмана. – М.: Наука, 1991. – 576 с.
10. Schultz T. W. Investment in Human Capital / Theodore W. Schultz // The American Economic Review. – 1961. – Vol. 51, No. 1. – pp. 1 – 17.
11. Беккер Г.С. Избранные труды по экономической теории / Г. С. Беккер. – М.:ГУВШЭ, 2003. – 435 с.
12. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й. А. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.

13. Baumol W. J. Entrepreneurship: Productive, Unproductive, and Destructive / William J. Baumol // *Journal of Political Economy*. – 1990. – Vol. 98, No. 5. – pp. 893 – 921.
14. Тойнби А. Промышленный переворот в Англии в XVIII столетии / А. Тойнби. – М.: Либроком, 2011. – 348 с.
15. Булдыгин С. С. Концепция промышленной революции: от появления до наших дней / С. С. Булдыгин // *Вестник Томского государственного университета*. – 2017. – № 420. – С. 91 – 95.
16. Гринин Л. Е. Производительные силы и исторический процесс / Л. Е. Гринин. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – Волгоград: ФГУП «ИПК «Царицын», 2003. – 272 с.
17. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 1999. – 895 с.
18. UNIDO Industrial Development Report 2016. The Role of Technology and Innovation in Inclusive and Sustainable Industrial Development / United Nations Industrial Development Organization. – Vienna, 2015. – 264 p.
19. Maddison A. *Contours of the World Economy 1-2030 AD: Essays in Macroeconomic History* / Angus Maddison. – OUP Oxford, 2007. – 436 p.
20. Postan M. *The Cambridge Economic History of Europe. Vol. 7, part 1. The Industrial Economies: Capital, Labour, and Enterprise* / M. M. Postan, Peter Mathias. – Cambridge University Press, 1978. – 588 p.
21. Норт Д. Понимание процесса экономических изменений / Д. Норт; пер. с англ. К. Мартынова, Н. Эдельмана – М.: Изд. дом Гос.ун-та – Высшей школы экономики, 2010. – 256 с.
22. Лановик Б. Д. *Історія господарства: Україна і світ* / Б. Д. Лановик. – К.: Вища шк., 1995. – 480 с.
23. Норт Д. *Институты и экономический рост: историческое введение* / Д. Норт // *THESIS*, 1993, вып. 2. – С. 69 – 91.

24. Ходжсон Дж. М. 1688 год и все такое: права собственности, Славная революция и подъем британского капитализма / Дж. М. Ходжсон // Вопросы экономики. – 2017. – № 11. – С. 63 – 92.
25. Belchem J. Industrialization and the Working Class: The English Experience, 1750-1900 / J. Belchem – Scholar Press, Aldershot, 1990 – 245 p.
26. Barbour V. Capitalism in Amsterdam in the Seventeenth Century / V. Barbour // The Johns Hopkins University Studies in Historical and Political Science. – Series LXVII. – No. 1. – 1950. – 171 p.
27. Wallerstein I. The Modern World-System II: Mercantilism and the Consolidation of the European World-Economy, 1600-1750 / I. Wallerstein – New York, London, ACADEMIC PRESS, 1980. – 397 p.
28. North D. Chapter VII: Industrialization in the United States / Cambridge Economic History of Europe, Vol. VI, part II, ed. by Н.Набаккук and М.Постан, 1965. – pp. 675 – 676.
29. Вебер М. Избранные произведения / М. Вебер; общ. ред. и послесл. Ю. Н. Давыдова; Предисл. П. П. Гайденоко. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
30. Кларк Г. Прощай, нищета! Краткая экономическая история мира / Пер. с англ. Н. Эдельмана. – М.: Издательство Института Гайдара, 2012. – 304 с.
31. Гильдебранд Б. Политическая экономия настоящего и будущего / Б. Гильдебранд. – М.: Либроком, 2012. – 279 с.
32. Аллен Р. Британская промышленная революция в глобальной картине мира / Р. Аллен – М.: Издательство Института Гайдара, 2014 – 443 с.
33. Jan de Vries The Industrious Revolution Consumer Behavior and the Household Economy, 1650 to the Present / Jan de Vries. – Cambridge University Press, New York, 2008. – 327 p.
34. Rosenberg N. Anglo-American Wage Differences in the 1820's / Nathan Rosenberg // The Journal of Economic History. – 1967. – Vol. 27, No. 2. – pp. 221 – 229.
35. Мокир Дж. Рычаг богатства. Технологическая креативность и экономический прогресс / Дж. Мокир. – М.: Институт Гайдара, 2014. – 504 с.

36. Шатненко К. О. Теоретичні підходи до дослідження циклічного розвитку промислового капіталу / К. О. Шатненко // Науковий вісник ОНЕУ. – 2015. – №4 (224). – С. 192 – 208.
37. Schumpeter J. A. Business Cycles: A Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process. Vol. 2 / J. A. Schumpeter. – Mac Graw-Hill, 1939. – 385 p.
38. Grinin L. E. Kondratieff Waves. Dimensions and Prospects at the Dawn of the 21st Century / L. E. Grinin, C. D. Tessaleno, A. Korotayev. – Volgograd: Uchitel, 2012. – 224 p.
39. Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. Избранные труды / Н. Д. Кондратьев. – М.: Экономика, 2002. – 767 с.
40. Перес К. Технологические революции и финансовый капитал: Динамика пузырей и периодов процветания / К. Перес. – М.: Дело, 2011. – 232 с.
41. Сакс Дж. Д. Конец бедности. Экономические возможности нашего времени / Дж. Д. Сакс. – М.: Изд. Ин-та Гайдара, 2011. – 424 с.
42. Гильфердинг Р. Финансовый капитал / Р. Гильфердинг. – М.: СОЦЭКГИЗ, 1959. – 491 с.
43. Szirmai A. Industrialization and an Engine of Growth in Developing Countries, 1950 – 2005 / A. Szirmai. – Maastricht, The Netherlands, 2009. – 48 p.
44. Шатненко К. О. Роль НТП у системі суспільно-економічного розвитку / К. О. Шатненко // Вісник Одеського національного університету. – 2014. – Том 19. Випуск 2/1. – С. 56 – 60.
45. Шатненко К. О. Теоретичні засади стимулювання розвитку промислового капіталу в Україні / К. О. Шатненко // Вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Випуск 8, ч. 7. – С. 13 – 16.
46. Шатненко К. О. Джерела формування грошової форми промислового капіталу в Україні / К. О. Шатненко // Проблеми розвитку економічної теорії в сучасних умовах: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Покританівські читання»: тези. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – С. 15 – 17.

47. Шатненко К. О. Теоретичне осмислення проблем спеціалізації у міжнародному поділі праці / К. О. Шатненко // Дослідження змісту і форм розвитку економічних відносин в національній економіці на прикладі України: монографія / За заг. ред. М.І. Зверькова. – Одеса: Атлант, 2018. – С. 259 – 279.
48. Бродберри С. Кембриджская экономическая история Европы Нового и Новейшего времени. Том 2: 1870 г. – наши дни / С. Бродберри, К. О'Рурк; Пер. с англ. Н. Эдельмана; Под ред. Т. Дробышевской. – М.: Издательство Института Гайдара, 2013. – 624 с.
49. Жданова Л. Л. Промислова революція та індустріалізація: розвиток продуктивних сил та перетворення інститутів / Л. Л. Жданова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – Випуск 11. – С. 8 – 11.
50. Ойкен В. Основные принципы экономической политики / В. Ойкен. – М.: Прогресс, 1995. – 496 с.
51. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс. – М.: Гелиос АРВ, 1999. – 352 с.
52. Жданова Л. Л. Відтворення і нагромадження капіталу: теорія, методологія, економічна політика / Л. Л. Жданова. – Одеса: Астропринт, 2014. – 296 с.
53. Maddison A. A Millennial Perspective. Vol. 2: Historical Statistics / A. Maddison. – Paris: OECD Publishing, 2006 – 656 p.
54. Economic Report Of The President 2000. – Washington: United States Government Printing Office, 2000. – 423 с.
55. Хансен Э. Экономические циклы и национальный доход / Э. Хансен – Москва: Директ-Медиа, 2007. – 644.
56. Клинов В. Сдвиги в распределении доходов между трудом и капиталом: факторы, последствия и проблемы регулирования / В. Клинов // Вопросы экономики. – 2016. – № 1. – С. 64 – 77.
57. Робинсон Дж. Экономическая теория несовершенной конкуренции / Дж. Робинсон. – М.: Прогресс, 1986. – 472 с.

58. Kaldor N. Alternative Theories of Distribution / N. Kaldor // *The Review of Economic Studies*, Vol. 23, No. 2 (1955 - 1956). – pp. 83 – 100.
59. Kalecki M. Class struggle and the distribution of national income / M. Kalecki // *Kyklos*. – Volume 24 (1). – 1971. – pp. 1 – 9.
60. Kalecki M. Political aspects of full employment / M. Kalecki // *Political Quarterly*. – 1943. – Vol. 14 (4). – pp. 322 – 333.
61. Robinson J. The accumulation of capital / J. Robinson. – London: Macmillan, 1956. – 440 p.
62. Самуэльсон П. Экономика Т.1, Т.2. / П. Самуэльсон. – М.: НПО "Алгон", 1993. – 740 с.
63. Carpenter David H. The Glass-Steagall Act: A Legal and Policy Analysis / David H. Carpenter, Attorney Edward V. Murphy, M. Maureen Murphy. – Congressional Research Service, 2016. – 25 с.
64. Гэлбрейт Дж. Новое индустриальное общество / Дж. Гэлбрейт. – М.: Прогресс, 1969. – 602 с.
65. Ван дер Вее Г. История мировой экономики. 1945-1990 / Г. Ван дер Вее. – М.: Наука, 1994. – 413 с.
66. Robinson J. Mr Harrod's Dynamics / J. Robinson // *Economic Journal*. – 1949. – Vol. 59. – pp. 68 – 85.
67. Куренков Ю. В. Обновление основного капитала в США / Ю. В. Куренков. – Москва: Прогресс, 1977. – 346 с.
68. Гершенкрон А. Экономическая отсталость в исторической перспективе / А. Гершенкрон. – М.: Издательский дом «Дело» РАНХиГС, 2015. – 536 с.
69. Туган-Барановский М. И. Избранное. Русская фабрика в прошлом и настоящем. Историческое развитие русской фабрики в XIX веке / М. И. Туган-Барановский. – М.: Наука, 1997. – 735 с.
70. Смирнов С. В. Динамика промышленного производства и экономический цикл в СССР и России, 1861 – 2012 / С. В. Смирнов – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2012. – 76 с.

71. Ленин В. И. Полное собрание сочинений 5-е изд. Т. 45 / В. И. Ленин. – М.: Издательство политической литературы, 1970. – 730 с.
72. Эрлих А. Дискуссии об индустриализации в СССР. 1924-1928 / А. Эрлих; Пер. с англ. под научн. ред. А. А. Белых. – М.: Изд-во «Дело» АНХ, 2010 – 248 с.
73. Бухарин Н. И. Избранные произведения. «Заметки экономиста. К началу нового хозяйственного года» / Н. И. Бухарин. – М.: Экономика, 1990. – 542 с.
74. Преображенский Е. А. Новая экономика (теория и практика): 1922 – 1928 гг. Т. 1. Опыт теоретического анализа советского хозяйства; Т. 2. Конкретный анализ советского хозяйства / Е. А. Преображенский. – М.: Издательство Главархива Москвы, 2008. – 640 с.
75. Базаров В. А. Избранные произведения Т. 1/ В. А. Базаров; науч. ред. А. А. Белых. – М.: «Дело» РАНХиГС, 2014. – 504 с.
76. Бухарин Н. И. Экономика переходного периода / Н. И. Бухарин. – Letchworth-Herts-England: Prideaux Press, 1980. – 166 с.
77. Сталин И. В. Сочинения. Т. 11. / И. В. Сталин. – М.: Государственное издательство политической литературы, 1949. – 390 с.
78. Фельдман Г. А. К теории темпов роста народного дохода / Г. А. Фельдман // Плановое хозяйство. – № 11. – 1928. – С. 146 – 170.
79. Аллен Р. От фермы к фабрике. Новая интерпретация советской промышленной революции / Р. Аллен; Пер. с англ. Володиной Е. – М.: РОССПЭН, 2013. – 390 с.
80. Социалистическое строительство Союза ССР (1933 – 1938 гг.). – М.-Л.: ГОСПЛАНИЗДАТ, 1939. – 208 с.
81. Nove A. The economics of feasible socialism revisited / A. Nove. – 2nd Edition. – Routledge, 1991. – 288 p.
82. Социалистическое строительство СССР. – М.: издание ЦУНХУ СССР, 1934. – 624 с.
83. Уманский Л. А. Годы труда и побед, 1917 – 1987 / Л. А. Уманский. – М.: Политиздат, 1987. – 367 с.

84. Михайлов В. В. Закономерности процесса периодического обновления основных производственных фондов / В. В. Михайлов. – Томск: Изд-во Том. ун-та, 1987. – 188 с.
85. Народное хозяйство СССР в 1985 г.: Стат. ежегодник / ЦСУ СССР. – М.: Финансы и статистика, 1986. – 655 с.
86. Народное хозяйство СССР в 1990 г.: Стат. ежегодник / Госкомстат СССР. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 752 с.
87. Rostow W. W. The Stages of Economic Growth. A Non-Communist Manifesto / W. W. Rostow. – Cambridge (UK): Cambridge University Press, 1960. – 173 p.
88. Rosenstein-Rodan P. Notes on the Theory of the «Big Push» / P. Rosenstein-Rodan // Economic Development for Latin America. International Economic Association Series. – Palgrave Macmillan, London, 1961. – pp. 57 – 81.
89. Rosenstein-Rodan P. Problems of Industrialisation of Eastern and South-Eastern Europe / P. Rosenstein-Rodan // The Economic Journal. – Vol. 53, No. 210/211. – 1943. – pp. 202 – 211.
90. Lewis W. A. Economic Development with Unlimited Supplies of Labour / W. A. Lewis // Manchester School of Economic and Social Studies. – Vol. 22. – 1954. – pp. 139 – 191.
91. Rosenstein-Rodan P. Natura Facit Saltum: Analysis of the Disequilibrium Growth Process / P. Rosenstein-Rodan // Pioneers in Economic Development. – New York: Oxford University Press, 1984. – P. 207 – 221.
92. Murphy K. Industrialization and the Big Push / K. Murphy, A. Shleifer, R. Vishny // Journal of Political Economy. – 1989. – Vol. 97, № 5. – pp. 1003 – 1026.
93. Nurkse R. Problems of capital formation in underdeveloped countries / R. Nurkse. – Oxford: Blackwell, 1958. – 163 p.
94. Hirschmann A. O. The Strategy of Economic Development / A. O. Hirschmann. – Yale University Press: New Haven, 1958. – 230 p.
95. Arrow K. J. The Economic Implications of Learning by Doing / K. J. Arrow // The Review of Economic Studies. – 1962. – Vol. 29, No. 3. – pp. 155 – 173.

96. Hirschman A. O. Investment Policies and "Dualism" in Underdeveloped Countries / A. O. Hirschman // The American Economic Review. – Vol. 47, No. 5. – 1957. – pp. 550 – 570.
97. Cypher James M. The process of economic development / James M. Cypher, James L. Dietz. – 3rd ed. – New York, 2009. – 613 p.
98. Weiss J. Industrialisation and Globalisation. Theory and evidence from developing countries / J. Weiss. – 2004. – 222 p.
99. Prebisch R. The Economic Development of Latin America and its Principal Problems / R. Prebisch. – New York: UN department of economic affairs, Economic commission for Latin America, 1950. – 60 p.
100. UN Relative Prices of Exports and Imports of Underdeveloped Countries. A study of post-war terms of trade between underdeveloped and industrialized countries / United Nations. – New York: United Nations, 1949. – 156 p.
101. Оcampo J. A. The commodity terms of trade and their strategic implications for development [Электронный ресурс] / J. A. Оcampo, M. P. Lancourt // International Trade. – 2004. – Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/23746281_The_commodity_terms_of_trade_and_their_strategic_implications_for_development.
102. Singer H. W. Beyond Terms of Trade – Convergence and Divergence / H. W. Singer // Journal of International Development. – Vol. 11, No. 6. – 1999. – pp. 911 – 916.
103. Amsden A. H. The Rise of «The Rest»: Challenges to the West from Late-Industrializing Economies / A. H. Amsden. – Oxford: Oxford University Press, 2001. – 405 p.
104. Jilberto A. E. F. Liberalization in the developing world: institutional and economic changes in Latin America, Afrika and Asia / A. E. F. Jilberto, A. Mommen. – London: Routledge, 1996. – 320 c.
105. UNIDO Building ideas from data and practice. The intellectual history of UNIDO / United Nations Industrial Development Organization. – Vienna, 2016. – 265 p.

106. Felix D. Monetarists, Structuralists, and Import-Substituting Industrialization: A Critical Appraisal / D. Felix // *Business Econ.* – 1965. – № 1(10). – pp.137–153.
107. Krueger A. The Political Economy of the Rent-Seeking Society / A. Krueger // *American Economic Review.* – 1974. – № 64(3). – 291 – 303 pp.
108. Lal D. The Poverty of «Development Economics» / D. Lal. – London: Institute of Economic Affairs, 1997. – 272 p.
109. Ranis G. Asian and Latin American experience: lessons for Africa / G. Ranis // *Journal of International Development.* – Vol.2, № 2. – 1990. – pp.151 – 171.
110. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>.
111. Kay C. Why East Asia Overtook Latin America: Agrarian Reform, Industrialisation and Development / C. Kay // *Third World Quarterly.* – Vol. 23, No. 6. – 2002. – pp. 1073 – 1102.
112. Furtado C. Economic Development of Latin America. Historical background and contemporary problems / C. Furtado. – Cambridge University Press, 1976. – 317 p.
113. Baran P. A. The Political Economy of Growth / P. A. Baran. – Pelican Books, 1957. – 476 p.
114. Шатненко Е. О. Становление промышленного капитала в постсоветской экономике / Е. О. Шатненко // *Вісник Дніпропетровського університету.* – 2014. – Т. 22, № 10/1. – С. 210 – 215.
115. Шатненко К. О. Фінансове забезпечення впровадження інновацій / К. О. Шатненко // *Фінансово-економічні пріоритети розвитку економіки: стратегія і перспективи: збірник тез наукових робіт міжнародної науково-практичної конференції у 3-х частинах (м. Київ, 23 – 24 травня 2014 р.): тези.* – К.: Аналітичний центр «Нова економіка», 2014. – Ч. 1. – С. 26 – 29.
116. Шатненко Е. О. Роль инвестиционного спроса в отечественной экономике / Е. О. Шатненко // *Проблеми економіки та менеджменту: оцінка та перспективи вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 26 – 27 вересня 2014 р.): тези.* – Львів: ЛЕФ, 2014. – Ч. 1. – С. 19 – 23.

117. Шатненко К. О. Теоретичні аспекти місця України у міжнародному поділі праці / К. О. Шатненко // Проблеми сталого розвитку економіки України в умовах інтеграційних процесів: матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції у 2-х частинах (м. Ужгород, 5-6 грудня 2014 р.): тези. – Ужгород: Гельветика, 2014. – Ч. 1. – С. 24 – 27.
118. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл. – Изд. 2-ое, испр. и доп. – М.: Academia, 2004. – 788 с.
119. Bluestone B. Deindustrialization and unemployment in America / B. Bluestone // The Review of Black Political Economy. – 1983. – Vol. 12, issue 3. – pp. 27 – 42.
120. Crafts N. Deindustrialisation and economic growth / N. Crafts // The Economic Journal. – 1996. – Vol. 106, No. 434. – pp. 172 – 183.
121. Bluestone B. The Deindustrialization of America: Plant Closings, Community Abandonment and the Dismantling of Basic Industry/ B. Bluestone, B. Harrison. – New York: Basic Books, 1982. – 323 p.
122. Brady D. Economic Globalization, Industrialization and Deindustrialization in Affluent Democracies / D. Brady, R. Denniston // Social Forces. – 2006. – Vol. 85, № 1. – pp. 297 – 329.
123. Baugh B. Is Deindustrialization Inevitable? / Bob Baugh, Joel Yudken // New Labor Forum. – 2006. – Vol. 15, No. 2. – pp. 54 – 64.
124. Green G. P. Does Manufacturing Still Matter? / G. P. Green, L. Sanchez // Population Research and Policy Review. – 2007. – Vol. 26, Issue 5 – 6. – pp. 529 – 551.
125. Liao J. The Rise of the Service Sector: Expansion of Distribution and Personal Services [Електронний ресурс] / Junmin Liao. – 2014. – Режим доступу: https://editorialexpress.com/cgi-bin/conference/download.cgi?db_name=MWMFall2014&paper_id=126;
126. Eichengreen B. The Two Waves of Service-sector Growth / Barry Eichengreen, Gupta Poonam // Working Paper No. 235. – ICRIER, 2009. – 47 p.

127. Kucera D. Structure Matters: Sectoral drivers of growth and the labour productivity-employment relationship / David Kucera, Leanne Roncolato // ILO Research Paper No. 3. – International Labour Office, 2012. – 49 p.
128. Triplett J. E. Productivity in the U.S. Services Sector: New Sources Of Economic Growth / Jack E. Triplett, Barry Bosworth. – Brookings Institution Press, 2004. – 401 p.
129. International Labour Organization Future of Work. Trends. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/global/topics/future-of-work/trends/WCMS_545638/lang--en/index.htm.
130. UNCTAD World Investment Report 2017, Investment and the Digital Economy / UNCTAD. – Geneva, 2017. – 238 p.
131. Давидюк Л. П. Нестандартні форми зайнятості в системі трансформації міжнародного ринку праці / Л. П. Давидюк // Економічний аналіз. – 2015. – Т. 20. – С. 30–34.
132. Колот А. М. Соціально-трудові відносини зайнятості: сучасні тенденції, виклики, шляхи розвитку / А. М. Колот, І. Ф. Гнибіденко, О. О. Герасименко та ін.; за наук. ред. А. М. Колота, І. Ф. Гнибіденка. – К.: КНЕУ, 2015. – 295 с.
133. Rowthorn R. Growth, Trade, and Deindustrialization / R. Rowthorn, R. Ramaswamy // IMF Staff Papers. – 1999. – Vol. 46, № 1. – pp. 18 – 41.
134. Kollmeyer C. Explaining Deindustrialization: How Affluence, Productivity Growth, and Globalization Diminish Manufacturing Employment / Christopher Kollmeyer // American Journal of Sociology. – 2009. – № 6. – pp. 1644 – 1674.
135. Rowthorn R. Deindustrialization: Causes and Implications / R. Rowthorn, R. Ramaswamy // Staff Studies for the World Economic Outlook (Washington: International Monetary Fund, December). – 1997. – № 10. – pp. 61–77.
136. Rowthorn R. De-Industrialization and Foreign Trade / R. Rowthorn, J. Wells. – Cambridge University Press, 1987. – 422 p.
137. Alderson A. S. Explaining Deindustrialization: Globalization, Failure, or Success / A. S. Alderson // American Sociological Review. – 1999. – Vol. 64, № 5. – pp. 701 – 721.

138. Bailey M. N. What Happened to the Great US Job Machine? The Role of Trade and Electronic Offshoring / M. N. Bailey, R. Z. Lawrence // *Brookings Papers on Economic Activity*. – 2004. – № 2. – pp. 201 – 260.
139. Tregenna F. Deindustrialisation, structural change and sustainable economic growth / F. Tregenna. – United Nations University (MERIT), 2015 – 61 p.
140. Dahlman C. Technology, globalization and international competitiveness: Challenges for developing Countries / C. Dahlman // *Industrial development for the 21st century*. – Department of economic and social affairs of United Nations, 2007. – pp. 29 – 83.
141. Saeger S. S. Globalization and Deindustrialization: Myth and Reality in the OECD / S. S. Saeger // *Review of World Economics*. *Weltwirtschaftliches Archiv*. – 1997. – № 133(4). – pp. 579–608.
142. Kucera D. Deindustrialization and Changes in Manufacturing Trade: Factor Content Calculations for 1978 – 1995 / D. Kucera, W. Milberg // *Review of World Economics*. – 2003. – vol. 139, n. 4. – pp. 601 – 624.
143. Клинов В. Сдвиги в мировой экономике в XXI веке: проблемы и перспективы развития / В. Клинов // *Вопросы экономики*. – 2017. – № 7. – С. 114 – 127.
144. Samuelson Paul A. Where Ricardo and Mill Rebut and Confirm Arguments of Mainstream Economists Supporting Globalization / Paul A. Samuelson // *Economic Perspectives*. – 2004. – № 18 (3). – pp. 135 – 146.
145. Krugman P. Myths and Realities of U.S. Competitiveness / P. Krugman // *Science*. – 1991. – № 254(8). – pp. 811 – 815.
146. Krugman P. Competitiveness: a dangerous obsession / P. Krugman // *Foreign Affairs*. – 1994. – Vol. 73, No. 2. – pp. 28 – 44.
147. Berman E. J. Bound Changes in the Demand for Skilled Labor Within U. S. Manufacturing: Evidence from the Annual Survey of Manufactures / E. J. Bound Berman, Z. Griliches // *Quarterly Journal of Economics*. – 1994. – № 109(2). – pp. 367 – 397.
148. Baugh B. Manufacturing Discontent: Is Deindustrialization Inevitable? / Bob Baugh, Joel Yudken // *New Labor Forum*. – 2006. – Summer. – pp. 55 – 64.

149. Wolf M. *Why Globalization Works* / M. Wolf. – New Haven: Yale University Press, 2004. – 398 p.
150. Case A. *Mortality and morbidity in the 21st century* / A. Case, A. Deaton // *BPEA Conference Drafts*, March 23–24. – 2017. – 59 p.
151. Пикетти Т. *Капитал в XXI веке* / Т. Пикетти. – М.: АдМаргинем Пресс, 2015. – 592 с.
152. Полтерович В. *Гипотеза об инновационной паузе и стратегия модернизации* / В. Полтерович // *Вопросы экономики*. – 2009. – № 6. – С. 4 – 22.
153. Клинов В. *Особенности современной динамики мирового хозяйства* / В. Клинов // *Вопросы экономики*. – 2010. – № 9. – С. 78 – 92.
154. *International Labour Office Global Wage Report 2016/17: Wage inequality in the workplace* / International Labour Office. – Geneva: ILO. – 2016. – 150 p.
155. Зверяков М. І. *Глобалізація і деіндустріалізація: зміст, суперечності та способи їх розв'язання* / М. І. Зверяков // *Економіка України*. – 2017. – № 12. – С. 3 – 12.
156. Хекшер Э. Ф. *Влияние внешней торговли на распределение дохода* / Э. Ф. Хекшер // *Вехи экономической мысли (Т.6.: Международная экономика)* / А. П. Киреев. – М.: ТЕИС, 2006. – С. 154 – 173.
157. Олин Б. *Межрегиональная и международная торговля* / Б. Олин // *Вехи экономической мысли (Т.6.: Международная экономика)* / А. П. Киреев. – М.: ТЕИС, 2006. – С. 174 – 187.
158. Krugman Paul *Increasing returns, monopolistic competition and international trade* / Paul Krugman // *Journal of International Economics*. – 1979. – № 9. – pp. 469 – 479.
159. Dong-Sung C. *From Adam Smith to Michael Porter. Evolution of competitiveness theory* / C. Dong-Sung, M. Hwuy-Chang. – Singapore: World Scientific, 2000. – 223 p.
160. ЮНКТАД *Доклад о мировых инвестициях 2002. Транснациональные корпорации и конкурентоспособность экспорта* / ЮНКТАД. – Женева, 2002. – 85 с.

161. Baldwin R. Trade and industrialisation after globalisation's 2nd unbundling: How building and joining a supply chain are different and why it matters / R. Baldwin. – 2011. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://siteresources.worldbank.org/INTRANETTRADE/Resources/Baldwin_NBE_R_Working_Paper_17716.pdf.
162. Ghose A. Capital Inflows and Investment in Developing Countries / A. Ghose. – Geneva: International Labour Organization, 2004. – 47 p.
163. Agosin M. Foreign Investment in Developing Countries: Does it Crowd in Domestic Investment? / M. Agosin, R. Mayer // UNCTAD Discussion Paper. – 2000. – No. 146. – 20 p.
164. Lautier M. Domestic investment and FDI in developing countries: the missing link / M. Lautier, F. Moreau // Journal of economic development. – 2012. – Vol. 37, № 3. – pp. 1 – 23.
165. Al-Sadig Ali J. Outward Foreign Direct Investment and Domestic Investment: the Case of Developing Countries / Ali J. Al-Sadig. – International Monetary Fund, 2013. – 27 p.
166. Щербак О. В. Діяльність ТНК в Україні та їх вплив на економічний розвиток країни / О. В. Щербак // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський нац. екон. ун-т. – Одеса, 2013. – Вип. 4 (51). – С. 376 – 380.
167. UNCTAD World Investment Report 1991, The Triad in Foreign Direct Investment / UNCTAD. – Geneva, 1991. – 109 p.
168. ЮНКТАД Доклад о мировых инвестициях 2006, ПИИ из развивающихся стран и стран с переходной экономикой: последствия для развития / ЮНКТАД. – Женева 2006. – 68 с.
169. ЮНКТАД Доклад о мировых инвестициях 2013, Глобальные производственные системы: инвестиции и торговля в интересах развития / ЮНКТАД. – Женева 2013. – 38 с.

170. Samuelson Paul A. International Trade and the Equalisation of Factor Prices / Paul A. Samuelson // The Economic Journal. – Vol. 58, No. 230. – 1948. – pp. 163 – 184.
171. OECD The Impact of Foreign Direct Investment on Wages and Working Conditions. Annual Report on the OECD Guidelines for Multinational Enterprises 2008: Employment and Industrial Relations / OECD. – OECD Publishing, Paris, 2009. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://dx.doi.org/10.1787/mne-2008-6-en>.
172. Стиглиц Д. Великое разделение. Неравенство в обществе или что делать остальным 99% населения? / Д. Стиглиц. – М.: Эксмо, 2016. – 774 с.
173. Rodrik D. Industrial policy for the twenty-first century / D. Rodrik. –Cambridge, MA: Harvard University, 2004. – 56 p.
174. IMF Quotas [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.imf.org/external/np/fin/quotas/2017/0817.htm>
175. Westkämper E. Towards the Re-Industrialization of Europe. A Concept for Manufacturing for 2030 / Engelbert Westkämper. – Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2014. – 112 p.
176. UNIDO The Role of Industrial Development in the Achievement of the Millennium Development Goals / UNIDO // Proceedings of the Industrial Development Forum and Associated Round Tables. – 2004. – 448 p.
177. Губанов С. С. Державний прорыв. Неоіндустріалізація Росії і вертикальна інтеграція / С. С. Губанов. – М.: Книжний мир, 2012. – 224 с.
178. Збаразська Л. О. Неоіндустріалізація в Україні: концепт національної моделі / Л. О. Збаразська // Економіка промисловості. – 2016. – № 3 (75). – С. 5 – 32.
179. Economic Report Of The President 2017. – The President of the United States' Council of Economic Advisers, 2017. – 594 с.
180. Рифкин Дж. Третья промышленная революция: как горизонтальные взаимодействия меняют энергетику, экономику и мир в целом / Дж. Рифкин; пер. с англ. – М.: Альпина нон-фикшн, 2014. – 410 с.

181. Вайцзеккер Э. Фактор четыре. Затрат — половина, отдача — двойная. Новый доклад Римскому клубу / Э. Вайцзеккер, Э. Ловинс, Л. Ловинс. – М.: Academia, 2000. – 400 с.
182. Anderson C. Makers: The New Industrial Revolution / C. Anderson – New York: Crown Business, 2012. – 250 p.
183. Шваб К. Четвертая промышленная революция: монография: пер. с англ. / К. Шваб. – М: Изд-во «Э», 2017. – 208 с.
184. UNIDO (2013a) Lima Declaration. Towards inclusive and sustainable industrial development / UNIDO. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.unido.org/fileadmin/Lima_Declaration.
185. Шатненко К. О. Краудсорсинг як інноваційна форма виробництва / К. О. Шатненко // Актуальні проблеми розвитку економічної теорії в умовах глобалізації: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Покританівські читання»: тези. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – С. 82 – 84.
186. Brynjolfsson E. Race against the machine. How the Digital Revolution Is Accelerating Innovation, Driving Productivity, and Irreversibly Transforming Employment and the Economy / E. Brynjolfsson, A. McAfee. – Digital Frontier Press Lexington Massachusetts, 2011. – 98 p.
187. International Labour Organization Future of Work. Trends. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ilo.org/global/topics/future-of-work/trends/WCMS_555548/lang--en/index.htm.
188. Perez C. Is Smart Green Growth the Solution? Lessons from History / C. Perez. – Working paper, 2017. – 24 p. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://beyondthetechrevolution.com/wp-content/uploads/2014/10/BTTR_WP_2017-1.pdf.
189. Дубровський В. Умови завершення приватизації в Україні. Аналітичний звіт та рекомендації для Державної програми приватизації / В. Дубровський, О. Пасхавер, Л. Верховода, Б. Блащик. – Київ-Варшава: Центр соціально-економічних досліджень, 2007. – 93 с.

190. Зверяков М. І. Уроки ринкової трансформації в Україні / М. І. Зверяков // Економіка України. – 2016. – № 8. – С. 7 – 25.
191. Геєць В. Економічні засади правового регулювання господарських відносин / В. Геєць, А. Гриценко // Економіка України. – 2008. – № 5. – С. 4 – 18.
192. Абе Н. Российская корпорация: внутренняя организация, внешние взаимодействия, перспективы развития / Н. Абе и др.; под. ред. Т. Г. Долгопятовой, И. Ивасаки, А. А. Яковлева. 2-е изд.; Высшая школа экономики. – М.: ЗАО «Юридический дом «Юстицинформ», 2009. – 542 с.
193. Полтерович В. Элементы теории реформ / В. Полтерович. – М.: Экономика, 2007. – 446 с.
194. Мандибура В. О. Нормативно-правова складова інституційної архітектури державної форми власності / В. О. Мандибура // Економічна теорія. – 2005. – № 1. – С. 67 – 80.
195. Соколова О. Вплив структури національного виробництва на розвиток внутрішнього ринку України / О. Соколова // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2011. – № 1. – С. 147 – 154.
196. Вишне夫斯基 В. П. Глобальная неоиндустриализация и ее уроки для Украины / В. П. Вишне夫斯基 // Экономика Украины. – 2016. – № 8. – С. 26 – 43.
197. Кіндзерський Ю. В. Деіндустріалізація та її детермінанти у світі та в Україні / Ю. В. Кіндзерський // Економіка України. – 2017. – № 11. – С. 48–72.
198. Безлепкина Н. В. Процессы индустриализации, деиндустриализации и реиндустриализации в эволюции российской экономики / Н. В. Безлепкина, Е. Н. Кононова, Е. А. Курносова // Вестник Самарского государственного университета. Серия «Экономика и управление». – 2015. – № 9/2 (131). – С. 137 – 149.
199. Зверяков М. І. Національна економічна система: проблеми теорії: монографія / М. І. Зверяков. – Одеса: Астропрінт, 2012. – 320 с.

200. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації: монографія / Ю. В. Кіндзерський. – К.: НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України», 2013. – 536 с.
201. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
202. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
203. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
204. Антимонопольний комітет України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua>.
205. United Nations Conference on Trade and Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctadstat.unctad.org>.
206. Жежерун Ю. В. Перспективи відновлення банківського кредитування реального сектору економіки / Ю. В. Жежерун, О. М. Бартош // Фінансові дослідження. – 2017. – № 1 (2). – С. 144 –152.
207. Шинкарук Л. В. Нагромадження основного капіталу: теорія, аналіз та тенденції розвитку в Україні / Л. В. Шинкарук. – К.: Університет «Україна», 2006. – 393 с.
208. Річний звіт за 2016 рік Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/07/zvit-komosii-2016-ukr-web.pdf>
209. The International Labour Organization (ILO) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ilo.org/ilostat>.
210. Корнев А. К. Вертикально интегрированные межотраслевые корпорации как форма перехода от деиндустриализации к реиндустриализации отечественной рыночной экономики / А. К. Корнев, С. И. Максимцова, С. В. Трещина // Проблемы прогнозирования. – 2017. – № 5. – С. 50 – 58.
211. Губанов С. С. Неиндустриализация плюс вертикальная интеграция / С. С. Губанов // Экономист. – 2008. – № 9. – С. 3 – 27.

212. Жданова Л. Л. Технічний прогрес у теорії відтворення суспільного капіталу / Л. Л. Жданова // Вісник національного технічного університету «ХПІ». Збірник наукових праць. Серія: Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Х.: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 46 (1019). – С. 63 – 73.
213. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України Експортна стратегія України. Дорожня карта стратегічного розвитку 2017 – 2021. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=849a4ec8-dc10-4d27-b7ef-617cf5d7d013&title=EksportnaStrategiiaUkraini-DorozhniaKartaStrategichnogoRozvitkuTorgivli2017-2021>
214. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України Проект «Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c3081991-45fb-47df-abc659822e854a99&title=ProektstrategiiRozvitkuVisokotekhnologichnikhGaluzeiDo2025-Roku>.
215. European Training Foundation Ukraine: education, training and employment developments / European Training Foundation. – TORINO, 2017. – 16 с.
216. Global Innovation Index 2017 / ed. S. Dutta, INSEAD. – The Business School of The World, 2017. – 432 p.
217. Lundvall Bengt-Åke National Innovation Systems – Analytical Concept And Development Tool, Dynamics Of Industry And Innovation: Organizations, Networks And Systems / Bengt-Åke Lundvall. – Copenhagen, Denmark, 2005. – 41 p.
218. OECD National Innovation Systems / OECD. – OECD, 1997. – 48 p.
219. Freeman C. The national system of innovation in historical perspective / C. Freeman // Cambridge journal of economic. – 1995. – № 19. – pp. 5 – 24.
220. Дынкин А. А. Инновационная экономика / А. А. Дынкин и др. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Наука, 2004. – 352 с.

221. Trading Economics [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tradingeconomics.com/country-list/personal-income-tax-rate>.
222. Мінфін [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/incometax>.
223. ОФЕА Фіскальні та соціальні ефекти реформування податку на доходи фізичних осіб в Україні / Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2017. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2017/09/2017-07-18-Fiskalni ta sots efekty-Personal-income-tax.pdf](http://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2017/09/2017-07-18-Fiskalni%20ta%20sots%20efekty-Personal-income-tax.pdf).
224. International Monetary Fund UKRAINE: SELECTED ISSUES (2017). Country Report No. 17/84 / International Monetary Fund. – Washington, D. C., 2017. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2017/04/04/UkraineSelected-Issues-44799>.
225. Evans Peter B. Embedded Autonomy: States and Industrial Transformation / Peter B. Evans. – Princeton University Press, Princeton NJ, 1995. – 323 p.
226. Шатненко К. О. Нова індустріалізація: світова тенденція та перспективи для України / К. О. Шатненко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2016. – № 2 (48). – С. 56 – 61.
227. Shatnenko K. The impact of global competition on the state of manufacturing in Ukraine / K. Shatnenko // Baltic Journal of Economic Studies. – 2017. – Vol. 3, No 3. – pp. 70 – 76.
228. Шатненко К. О. Основні положення неоіндустріалізації України / К. О. Шатненко // Перспективи економічного зростання та інноваційного розвитку країн: збірник тез наукових робіт міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 – 19 квітня 2014 р.): тези. – О.: ЦЕДР, 2014. – Ч. 1. – С. 19 – 22.
229. Шатненко К. О. Аналіз попиту вітчизняних підприємств на інноваційну продукцію / К. О. Шатненко // Ринкові економічні механізми сталого розвитку: інноваційне та фінансове забезпечення: матеріали міжнародної

- науково-практичної конференції, 9 – 10 травня 2014 р.: тези. – Дніпропетровськ: Гельветика, 2014. – С. 20 – 22.
230. Шатненко К. О. Природа та зміст глобальної конкуренції / К. О. Шатненко // Актуальні проблеми розвитку економічної теорії в умовах глобалізації: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Покританівські читання»: тези. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – С. 34 – 36.